

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Nc/2/2025
Identifikačné číslo spisu:	1111207505
Dátum vydania rozhodnutia:	20.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1111207505.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne VENUS PROJECT Slovakia, s. r. o., so sídlom Limbach, Limbová 3, IČO: 31 342 841, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Bratislava, Pribinova 2, IČO: 00 151 866, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-14C/38/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 5. apríla 2023 sp. zn. 6Co/25/2022, o návrhu žalobkyne na vylúčenie sudkyne JUDr. Jany Bajánkovej z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 5Cdo/7/2024, takto

rozhodol:

Sudkyňa JUDr. Jana Bajánková n i e j e v y l ú č e n á z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 5Cdo/7/2024.

Odôvodnenie

- Žalobkyňa podala dňa 14. septembra 2023 proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj ako „krajský súd“, „odvolací súd“) z 5. apríla 2023 č. k. 6Co/25/2022-340 (ďalej aj ako „rozsudok krajského súdu“) dovolanie. Z obsahu dovolania vyplýva námietka žalobkyne, že na vydanie rozsudku krajského súdu neboli splnené podmienky, keďže najvyšším súdom nebolo rozhodnuté o ňou podanej námietke zaujatosti z 30. januára 2023, doručenej Krajskému súde v Bratislave elektronicky a dodatočne doručenej dňa 1. februára 2023 listinne, smerujúcej voči sudkyňi Mgr. Jane Janics Bajánkovej, „vydávajúcej sa za predsedníčku senátu odvolacieho súdu vo veci sp. zn. 6Co/25/2022 na Krajskom súde v Bratislave“ (č. l. 317, 320).
- Súčasťou dovolania (č. l. 374) je aj žiadosť žalobkyne, aby o dovolaní nerozhodovala JUDr. Jana Bajánková, sudkyňa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), a to z dôvodu tzv. zaujatosti po rodovej línii, keďže JUDr. Jana Janics Bajánková je dcérou JUDr. Jany Bajánkovej, ktorá bola spolurozhodujúcou v spore vedenom na najvyššom súde pod sp. zn. 8Cdo/64/2020, v rámci ktorého bol rozhodnutím z 27. októbra 2021 zrušený rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 24. júla 2018 č. k. 14Co/135/2016-219.
- Konanie o uvedenom dovolaní je na najvyššom súde vedené pod sp. zn. 5Cdo/7/2024.
- Členka senátu 5C najvyššieho súdu, JUDr. Jana Bajánková vo vyjadrení k námietke uviedla, že strany

sporu, ani ich zástupcov nepozná, k veci a k zúčastneným osobám je bez vzťahu. V danej veci bola členkou senátu 8C, ktorý rozhodoval o dovolaní proti rozsudku krajského súdu z 24. júla 2018 sp. zn. 14Co/135/2016 (uznesenie sp. zn. 8Cdo/64/2020, č. l. 294 a nasl.).

Ďalej poukázala na to, že z obsahu spisu vyplynulo, že po zrušení veci dovolacím súdom vec na odvolacom súde napadla do senátu 6C pod sp. zn. 6Co/25/2022, a že v tejto veci bola stála členka senátu 6C, Mgr. Jana Janics Bajánková, vylúčená z prejednávania a rozhodovania uznesením predsedu krajského súdu z 2. marca 2022 č. k. 6Co/25/2022-317. Vo veci následne konal a rozhodol senát 6C krajského súdu v zložení JUDr. Zuzana Kučerová, JUDr. Zita Leimbergerová a Mgr. Patrícia Skotnická. Pokiaľ zástupca žalobkyne namieta, že Mgr. Jana Janics Bajánková konala v o vec i a j p o svojom vylúčení, a to dorúčením jej písomnosti (č. l. 320), z obsahu spisu takáto skutočnosť podľa JUDr. Jany Bajánkovej nevyplyva.

5. Senát 2C najvyššieho súdu, určený náhodným výberom spomedzi zvyšných senátov občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu na rozhodovanie o vylúčení predsedníčky trojčlenného senátu 5C, v zmysle Čl. XVIII ods. 4 Tretej hlavy Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2025 a § 54 ods. 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v platnom znení (ďalej aj „CSP“) vec prejednal a dospel k záveru, že podmienky na vylúčenie namietanej sudkyne najvyššieho súdu JUDr. Jany Bajánkovej z prejednávania a rozhodovania sporu neboli naplnené.

6. Podľa čl. 48 ods. 1 veta prvá ústavného zákona č. 460/1992 Zb. z 1. septembra 1992 v znení neskorších predpisov (ďalej len „ústava“) nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

7. Zákonným sudcom je sudca (samosudca alebo člen senátu) miestne, vecne a funkčne príslušného súdu, ktorý má konať podľa rozvrhu práce prijatého v súlade so zákonom (pozri napr. I. ÚS 8/94, II. ÚS 15/96, II. ÚS 43/97, II. ÚS 47/99, III. ÚS 31/01).

8. Podľa § 49 ods. 1 CSP, sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

9. Podľa § 49 ods. 3 CSP, dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

10. Podľa § 54 ods. 3 CSP, ak je namietaný sudca senátu najvyššieho súdu, rozhodne o námietke zaujatosti iný senát najvyššieho súdu.

11. Účelom ustanovenia § 49 ods. 1 CSP je prispieť k nestrannému prejednaniu sporu (veci), k nezaujatému prístupu k stranám (účastníkom), ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktoré sú z hľadiska vylúčenia sudcu považované za právne relevantné. Citované zákonné ustanovenie § 49 ods. 1 CSP predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanom spore (veci) alebo taký jeho osobný vzťah k stranám sporu (účastníkom konania), ich zástupcom, alebo osobám zúčastneným na konaní, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

12. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 CSP) alebo na návrh strany (§ 52 CSP). Obsahom práva na prerokovanie sporu (veci) pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania sporu (veci) pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie sporu nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia sporu (veci) pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (porovnaj I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

13. Rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 Listiny základných práv a slobôd, čl. 48 ods. 1 ústavy). Treba trvať na tom, že sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno iba výnimočne a zo závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. V zásade platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby

zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmarení hroziaceho rizika, že by v spore mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca. Pri posudzovaní týchto dôvodov v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) a ústavného súdu a napokon aj na závery, ku ktorým dospela doterajšia súdno-aplikačná prax najvyššieho súdu.

14. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávánemu sporu, k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania vecí.

15. Je dôležité zohľadniť skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti; preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prerokovania a rozhodovania vecí), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k sporu, stranám, ich zástupcom, či osobám zúčastneným na konaní, dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I. ÚS 332/08). Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou, či privilegiom sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému.

16. Existencia oprávnených pochybností o nestrannosti sudcu závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybnosti o nestrannosti sudcu (pozri Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce, určujúce je to, či sa môže táto obava považovať za objektívne oprávnenú. Len nestranný súd totiž poskytuje stranám rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (porovnaj II. ÚS 71/97).

17. Z judikatúry ESLP a ústavného súdu možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, či sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k sporu, k stranám, k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní disponuje.

18. Z hľadiska posúdenia opodstatnenosti stranou sporu vznesenej námietky zaujatosti nie je rozhodujúci jej osobný subjektívny názor, domnienka alebo úvaha. Nemožno preto bez ďalšieho brať na zreteľ len samotné pochybnosti namietajúceho o objektívnom a nestrannom rozhodovaní sudcu, ale vždy treba

posúdiť skutočnosti, ktoré viedli k tomu, že strana pochybuje o objektívnosti sudcu. Vylúčiť namietaného sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu možno až vtedy, keď je evidentné, že vzťah sudcu nie je stranou len tvrdený, ale že skutočne existuje a svojou povahou a intenzitou vykazuje znaky relevantné v zmysle § 49 ods. 1 CSP.

19. Sudca je predstaviteľom súdnej moci. Pri výkone svojej funkcie je nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia (čl. 144 ústavy, § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu.

20. V danom prípade žalobkyňa odôvodnila námietku zaujatosti vznesenú voči sudkyňi najvyššieho súdu JUDr. Jane Bajánkovej skutočnosťou, že uvedená sudkyňa bola členkou senátu 8C, ktorý konal a rozhodol vo veci, vedenej na najvyššom súde sp. zn. 8Cdo/64/2020 (z 27. októbra 2021 rozhodol o zrušení rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. júla 2018 sp. zn. 14Co/135/2016) a následne prejednávanej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 6Co/25/2022; v súčasnosti je konanie o odvolaní v tejto veci vedené pod sp. zn. 5Cdo/7/2024. Sudkyňa Mgr. Jana Janics Bajánková, ktorá bola ku dňu opätovného predloženia veci krajskému súdu stálou členkou senátu 6C krajského súdu, a voči ktorej žalobkyňa podala námietku zaujatosti, o ktorej v konaní pred krajským súdom rozhodnuté nebolo, je dcérou sudkyne najvyššieho súdu JUDr. Jany Bajánkovej.

21. Okolnosti, ktoré majú podľa žalobkyne preukazovať absenciu nestrannosti a nezaujatosti sudcu, teda spočívajú v príbuzenskom vzťahu sudkyne najvyššieho súdu ako členky senátu rozhodujúceho o dovolaní a sudkyne krajského súdu ako členky senátu, ktorý vydal rozhodnutie, proti ktorému bolo dovolanie podané.

22. Z obsahu súdneho spisu najvyšší súd zistil, že po zrušení rozsudku krajského súdu z 24. júla 2018 sp. zn. 14Co/135/2016 a vrátení veci na ďalšie konanie krajskému súdu uznesením najvyššieho súdu (z 27. októbra 2021 sp. zn. 8Cdo/64/2020) a po súdom prvej inštancie realizovaným dorúčením uvedeného uznesenia stranám sporu, súd prvej inštancie predložil vec krajskému súdu, na ktorom bola elektronickou podateľňou pridelená senátu 6C, ktorého stálou členkou bola aj Mgr. Jana Janics Bajánková; vec je na krajskom súde vedená pod sp. zn. 6Co/25/2022.

Dňa 23. februára 2022 Mgr. Jana Janics Bajánková oznámila predsedovi krajského súdu, že vo veci sp. zn. 6Co/25/2022 by mohli vzniknúť pochybnosti o jej nezaujatosti v rozhodovaní, keďže je dcérou sudkyne JUDr. Jany Bajánkovej, ktorá danú vec prejednávala a rozhodovala na najvyššom súde (č. l. 316).

Uznesením z 2. marca 2022 č. k. 6Co/25/2022-317 predseda krajského súdu rozhodol o vylúčení Mgr. Jany Janics Bajánkovej z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na krajskom súde pod sp. zn. 6Co/25/2022 a prikázal, aby v predmetnom spore bol namiesto sudkyne Mgr. Jany Janics Bajánkovej pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky pridelený náhodným výberom iný člen senátu z členov senátov Co. Podľa potvrdenia z 03. 03. 2022 (č. l. 319 spisu) došlo vo veci sp. zn. 6Co/25/2022 na tom základe k zmene zloženia senátu.

Na základe pokynu vyššej súdnej úradníčky, JUDr. Martiny Barkovej z 10. 01. 2023 (č. l. 320) boli žalobkyňi zaslané vyjadrenia žalovaného (č. l. 45 - 54, 67 - 70), avšak pri opise (realizácii) ako autorka tohto pokynu už bola uvedená „Jana Janics Bajánková, predsedníčka senátu“.

Dňa 31. januára 2023 bola krajskému súdu elektronicky doručená námietka zaujatosti podaná žalobkyňou voči Mgr. Jane Janics Bajánkovej, ktorá bola následne dňa 1. februára 2023 doručená aj poštou.

Krajský súd listom z 31. januára 2023 žalobkyňi oznámil, že v prípise, ktorým doručoval vyjadrenia žalovaného k žalobe, bola ako predsedníčka senátu nesprávne označená Mgr. Jana Janics Bajánková, pričom správne označenie predsedníčky senátu malo znieť „JUDr. Zuzana Kučerová“. Zároveň dal krajský súd žalobkyňi na vedomie, že Mgr. Jana Janics Bajánková bola v uvedenej právnej veci vylúčená uznesením predsedu krajského súdu z 2. marca 2022 č. k. 6Co/25/2022-317, a preto o nej rozhodovať nebude. Uvedené oznámenie bolo doručené žalobkyňi elektronicky.

Rozsudkom krajského súdu z 5. apríla 2023 č. k. 6Co/25/2022-340 bol odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdený a žalovanému nebola priznaná náhrada trov odvolacieho a dovolacieho konania. Zo záhlavia rozsudku vyplýva, že vec prejednal a rozhodol senát v zložení z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Kučerovej a sudkyň Mgr. Patrície Skotnickej a Mgr. Zity Leimbergerovej.

23. Príbuzenský pomer sudcu nižšieho stupňa (tu krajského súdu), ktorý sa na prejednávani a rozhodnutí veci na nižšom stupni nezúčastnil, nie je bez ďalšieho dôvodom na vylúčenie sudcu ako člena senátu vyššieho stupňa (tu najvyššieho súdu) z prejednávania a rozhodovania vo veci (o dovolaní).

24. Je nesporné, že z dôvodu vylúčenia z prejednávania a rozhodovania sa Mgr. Jana Janics Bajánková nezúčastnila na prejednávani a rozhodovaní vo veci, o ktorej rozhodol senát 6C krajského súdu v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Kučerovej a sudkyň Mgr. Patrície Skotnickej a Mgr. Zity Leimbergerovej dovolaním napadnutým rozsudkom z 5. apríla 2023 č. k. 6Co/25/2022-340. Sudkyňa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, JUDr. Jana Bajánková, sa vo veci necítila zaujatá a uviedla, že nemá pomer k sporu, k stranám sporu ani k ich právnym zástupcom ani k osobám zúčastneným na konaní; žalobkyňa okrem námietky jej rodinného vzťahu s Mgr. Janou Janics Bajánkovou neuviedla žiadne okolnosti, relevantné v zmysle § 49 ods. 1 CSP, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o jej nestrannosti. Senát 2C Najvyššieho súdu SR preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.